

INGER MARIE AASE (RED.)

EFREM

Å KOMME TIL SEG SELV

I STILLHET, SKJØNNHET OG ET LIVGIVENDE MANGFOLD

INGER MARIE AASE (RED.)

Å KOMME TIL SEG SELV

I stillhet, skjønnhet og et livgivende mangfold

EFREM 2018

Innhold

For resymé av artikkelinnhold og kort biografi om forfatterne, se side 291

Forord 7

Fornemmelser av et livgivende pusterom – og en ny og uviss reise | INGER MARIE AASE 11

DEL I: I BEVEGELSE

Troens ville landskap | LARS VERKET 21

Om kropp og ånd, og å tro med bena | MERETE SPARRE 29

Keltisk spiritualitet | Nye skudd på gammel stamme | HARALD OLSEN 41

Alt henger sammen med alt | INGEBJØRG E. TORJUSSEN 49

Fra barnetro til en moden tro | TORE LAUGERUD 57

DEL II: STILLHETENS INVITASJON

Retreat: Ytre hjelp til indre ro | SIRI SØFTESTAD 67

Å møte Gud i stillheten | TONE MARTHA SØDAL 75

- Christfulness* | OLE SKJERBÆK MADSEN 83
Når tvilen kommer troen til gode | TRUDI EILERTSEN 89
Gudsrelasjonens språk : Erfaringer med bønn, stillhet og meditasjon | TORE LAUGERUD 97
Fortellinger fra ørkenen | STIG GUNNAR PETRONE 105

DEL III: ET LIVGIVENDE MANGFOLD | PRESTEGÅRDEN

- I skyggen av et epletre : Om å vokse opp på en prestegård – og det uforutsigbare møtet* | KIRSTEN GRØNLIEN ZETTERQVIST 115
Et sted for mangfold – i stillhet, skjønnhet og godhet | INGER MARIE AASE 127
Fra selvstendighet og kontroll – til sårbarhet og overgivelse | INGER MARIE AASE 157
Er jeg god nok? | ELI VERA DYRENG 171
Om å komme til seg selv | ULLA KÄLL 179

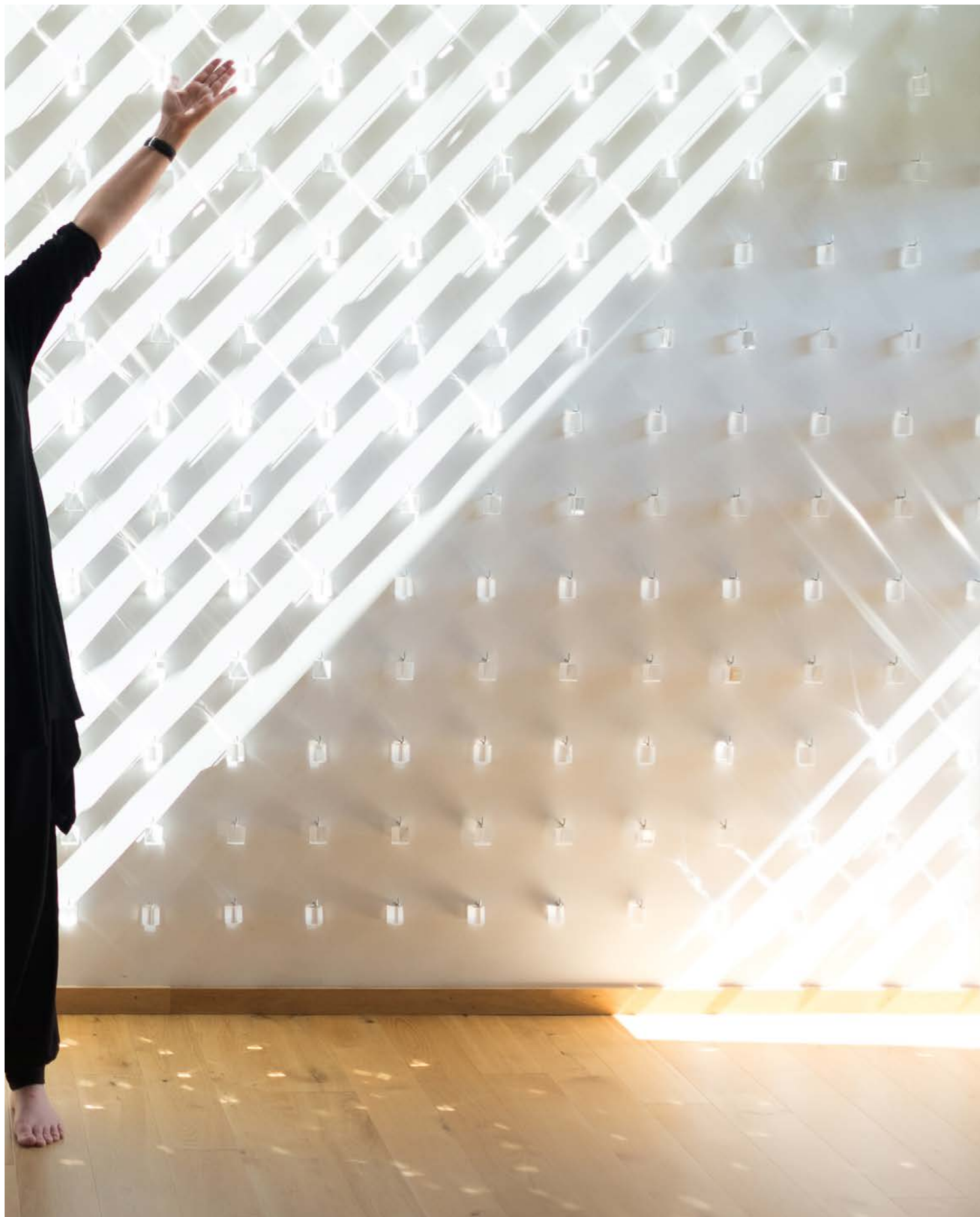
DEL IV: TIL BORDS MED GUD

- Tegn på vennskap* | ULLA KÄLL 193
Når Gud skuffer : En vei mot fornyet tillit | TORBORG AALEN LEENDERTS 203
Du menneske; Du Gud | HANS HERLOF GRELLAND 211
Guds sårbarhet – og vår | RAAG ROLFSEN 219
Tro må finne sted | MARGRETE KVALBEIN 227

DEL V: LIVSLANG VANDRING

- En større tro...* | NOTTO R. THELLE 235
Med Gud som coach | INGE MERETE GROSS 245
Pilegrimens sju lengsler | JON ANDREAS HASLE 251
Livsvandring og livsmot | GRETHE OG DAG SKOTTENE 263
Veien fra «enten-eller» til «både-og» | REIDAR MAGNUS STANG 271
Troa mi... javel? | CHRISTOFOROS SCHUFF 277

- Resymé av artikkelinnhold* | Forfatterpresentasjon 291
Andre bidragsytere 300

Forord

Kom til din ro, min sjel
kom hjem til deg selv
til din hellige midte
ditt innerste rom.
Midt i ditt kaos
finnes ro
en kilde av lys
en blivende fred.

MARGARETA MELIN

Livet er en formingsprosess, en livslang vandring med den hellige lengselen boende i oss. For å være i kontakt med denne lengselen trenger vi å være både for oss selv og i livgivende fellesskap. Ingen er helt like, og ingen kan forstå meg fullt ut. Men vi lengter etter å bli tatt imot. Vi lengter etter de gode fellesskap. Fellesskap som rommer mangfold, der den enkelte kan bli mer og mer den unike skapningen man dypest sett lengter etter å være; å komme til seg selv.

Stillheten krever ikke. Den gir hver og en frihet til 'å bare være'; å kjenne sin egen pust og bli oppmerksom på både det ytre og indre landskap. Jeg kan ane mine håp og drømmer og bearbeide og reflektere over min fortid. Jeg utfordres til å ta imot øyeblikket, å være en levende sjel. Den som er helt og fullt tilstede – er alltid i bevegelse.

Skjønnheten inviterer til tilstedeværelse og å være mottagende. Heller ikke skjønnheten krever, den bare overøser oss gavmildt! Balansen og harmonien i det skjønnne inviterer oss til å søke vår egen balanse og harmoni. En harmoni som kan romme livets store fargepalett.

I denne boka har jeg invitert 23 svært ulike mennesker til å dele kunnskap, tanker og erfaringer om alt dette. Det de har felles, er at de har ledet kurs og retreatter på Prestegården retreat-sted, eller vært med i ressurs-gruppa for dette stedet jeg leder. Det de har formidlet gjennom ord, har inspirert meg på dypet, og ikke minst det de har formidlet gjennom hvordan de *er*, de har på hver sin måte formidlet evnen til å undre seg, og til å være i en livslang personlig og åndelig modningsprosess.

Denne dynamiske siden ved livet og vårt gudsforhold er i fokus i denne boka. Den enkelte inviteres til å lytte til sitt innerste. Lytte til sine egne opplevelser og erfaringer. Lytte til andres tanker og erfaringer. Bruke tid på å la seg berøre og undre seg. Ta nye skritt – i en atmosfære av kravløshet og respekt. Lytte til det innerste rom der kjærligheten og Gud selv bor!

Takk til alle som har bidratt til denne boka og til Prestegården retreat-sted. Dere som gjør at det umulige er realistisk!

Inger Marie Aase, Vigmostad, august 2018

Fornemmelser av et livgivende pusterom – og en ny og uviss reise

Inger Marie Aase

Avgjørelsen er tatt. Vi skal finne et sted. Et retreat-sted. Min såkalt ikke-troende snekkermann er troende til å bli med på den ville planen. Jeg har fortalt han at den går ut på følgende: Jeg skal lede et retreat-sted – sannsynligvis alene. Jeg, som etter mange år så uventet ble møtt av Gud. Jeg, som har vært kronisk syk i over 20 år – og som aldri har hatt en normal lønn!

Og han er med. Han, som har vært vitne til mine daglige kamper for å jobbe litt, lage enkle middager til fire personer og sørge for at tøyet blir vasket. Ellers må jeg stort sett ha hjelp til det meste. Altså helt uegnet til å drive et retreat-sted. Sammen med meg vil han nå dra fra vårt hjem og oppvekst-sted. Han stiller bare en betingelse: det må ikke være mer enn 40 minutter å kjøre til byen, som er Kristiansand; der han har sine kunder. Lenger enn det vil han ikke strekke seg.

Vi vet begge at det er ikke aktuelt å flytte før datteren vår vil flytte ut av hjemmet. Og nå har hun bestemt seg for å studere i Oslo til høsten. Det er fortsatt seinvinter når jeg begynner å kikke på salgsannonser. Vi trenger et rolig sted, helst omgitt av vakker natur. Om jeg får det som jeg ønsker, så kan vi se utover et vann. Et sted ved havet er for dyrt – men å se vann er essensielt. Jeg har vokst opp med å se vann. Et levende speil som skifter farger og form – som livet selv. Jeg blir aldri trøtt av å se på levende vann.

Jeg kikker på ett hus, et ganske vanlig hus – 20 minutter fra byen. Det har utsikt over et vann og en stor kjeller som sikkert kan innredes. Jeg ser for meg ulike løsninger og ideer – og heldigvis vekker mannen meg opp fra mine luftige tanker og nekter å i det hele tatt vurdere å se på dette stedet. Noen ganger kan en lengsel være så sterk at jeg ser muligheter overalt.

Jeg ser også at det er en gammel prestegård i Lindesnes kommune til salgs. To hus og stor tomt. Ser temmelig forfallent ut, og prisen er ikke avskrekkende. Men det er mye mer enn 40 minutter å kjøre til byen, så jeg nevner det ikke en gang for ektemannen.

Som vanlig har jeg et sterkt behov for å fortelle andre om hva slags ideer og tanker jeg har, så jeg forteller om denne annonsen til min nære venninne Siri – hun som har introdusert meg for retreat. Vi sitter ved sjøen en vakker mars-dag, og hun lar seg ikke affisere av de 40 minuttene.

– Du må gå å se på den prestegården Inger Marie! Gå da!

Jeg tenker at det muligens går an å undersøke bare bittelitt – ta en tur vestover.

Datteren vår holder på å 'ta lappen' og trenger å øvelseskjøre. Vi blir enige om at vi alle tre kan kjøre en tur og kikke litt på dette stedet – en regnfull og hustrig mars-dag. Vi tar av nordover når vi kommer til den særegne rundkjøringen i Lindesnes kommune som har et fyr i midten. Det er nok ikke så mange som kjører oppover denne dalen – en dal jeg bare har latt passere i hele mitt liv, Audnedalen. Jeg er veldig spent når vi kjører oppover, små klynger med hus og en svingete vei. Synes det tar en evighet før vi ser kirkespiret i Vigmostad. Det er tydelig at håpet ikke har sluknet helt; et «kanskje» ligger og lurert i bevisstheten.

Vi krysser elva og ser prestegården på høyre hånd. Den ligger der for seg selv – sammen med kirka. Et lite stykke unna de andre husene i bygda. Stedet ser forlatt og trist ut.

Vi kjører opp den siste lille biten, opp bakken som ender i tunet mellom den gamle presteboligen og forpakterboligen. Sluddet ligger grått og slapsete overalt. Men i det samme kjenner jeg en slags dyp fornemmelse av å ha kommet til riktig sted. Nesten som å komme hjem etter en lang skogstur. Noe stille og fredelig siger inn. Denne følelsen overrasker meg! Men jeg sier ikke noe.

En nabo skal vise oss rundt, da eieren er en dement kvinne som bodde her fram til for to år siden. Mannen hennes døde åtte år før hun forlot stedet – og det var han som stelte i hus og hage.

Kledningen på hovedhuset er gammel og sprukken. Kun halvparten av malingen henger fortsatt på. Taksteinene er slitt, og den har mistet sin opprinnelige farge. Noen vinduer i første etasje er skiftet ut. Men den gamle bygningen står fortsatt støtt. Forpakterboligen er et heslig syn. Den en gang koselige lille boligen har fått skiftet ut sine smårutete vinduer med store sorte hull som gaper mot dalen. Og et tilbygg med veranda på toppen, har maltraktert hele formen på huset.

En tredje bygning er lang, lav og rød, med flere store dører. Her må de ha hatt hestekjerrer,

traktorer og etter hvert biler. Et gammelt falleferdig stabbur står ved siden av vognskjulet, og nok en rød, men liten bygning ligger som siste perle på en rad. Bare at perlene har mistet sin glans. Noen har forlatt dette stedet. Noen har ikke tatt vare på det. Kanskje er det det gamle hovedhuset fra 1783 som tross alt ser mest innbydende ut. Så vi går først inn der, gjennom en grønn tofløyet dør i fronten.

Vi kommer inn i et vindfang. Det er iskaldt i huset. Vi går fra rom til rom med vegg-tilvegg tepper med umulige mønstre og farger, grelle vinylbelegg og tapeter som ikke matsjer.

Det som tar kaka, er de mørkebrune platene på flere vegger og en grønn do og vask. Gangen er så mørk og dyster at vi bare må komme oss videre. Jeg prøver å samle på noe brukelig – og plukker opp to ting: en vakker etasjeovn og et nydelig gelender i trappa opp til 2 etasje. Men ingen begeistring å skue hos noen av oss tre, egentlig.

Uten å spørre vår omviser om noe særlig, går vi tilbake til bilen og begynner å kjøre hjem igjen.

Jeg sier ganske raskt: – Jeg tror dette er stedet!

Mannen svarer: – Det er for langt fra byen.

I det samme er det svært tydelig at noen hvisker i øret mitt: Ikke mas! Jeg skvetter nesten til. Har ikke opplevd før at Gud hvisker – og jeg blir litt lattermildt. I mitt stille sinn takker jeg for innspillet – for jeg vet jo at jeg er ganske god til å fremme mine tanker og behov. Det kan godt gå over i masing!

Så vi snakker ikke noe særlig mer om hva vi har sett. Vi er i hvert fall enige om at det hele ikke var et oppløftende syn. Øvelseskjøringen fortsetter. Jeg er stille og dveler ved den underlige fornemmelsen jeg fikk da vi kjørte inn på tunet.

De neste dagene vokser fornemmelsen min til noe stort og nesten uhåndterlig inni meg. Jeg kommer fram til at det er forskjell på å mase og det å formidle min tilstand. Jeg tar sats og sier at jeg har behov for å dele hvordan jeg har det. Han stopper opp og lytter.

– Det er som å være gravid med den prestegården, sier jeg. Og så begynner jeg å storgråte. Han vet hvor dypt dette stikker. Han blir taus. Jeg blir taus. Nå er det sagt. Vi snakker ikke mer om saken.

Det er for langt fra byen.

Han skal reise til Svalbard og bygge atelier for en kunstner og vil bli borte i over en måned. Rett før han skal dra, sier han:

– Gi bud på den prestegården da – men ikke et øre over 1,1 million. Det er bare tomte og tømmerveggene som er verd noe.

Jeg vet at prisantydning er 1,45 millioner. Det er som å åpne døra til et lenge avstengt rom. Frisk luft og lys slipper inn. Håp!

Han reiser, og budrunden begynner. Vi er tre parter som er interesserte. Da budet er kommet opp til 1,09, er spenningen 10 ganger større enn da jeg som barn skjønnte at det var en

liten sjanse for at nettopp jeg kunne vinne hovedgevinsten. Jeg vet at nå skal jeg bare høyne med 10 tusen – og da er den avtalte sum nådd. Ingen nåde etter det. Jeg legger inn budet: 1,1 million. Og jeg ber: «Har jeg forstått deg riktig, Gud? Er det ikke prestegården som er stedet? Jeg tror jo det!»

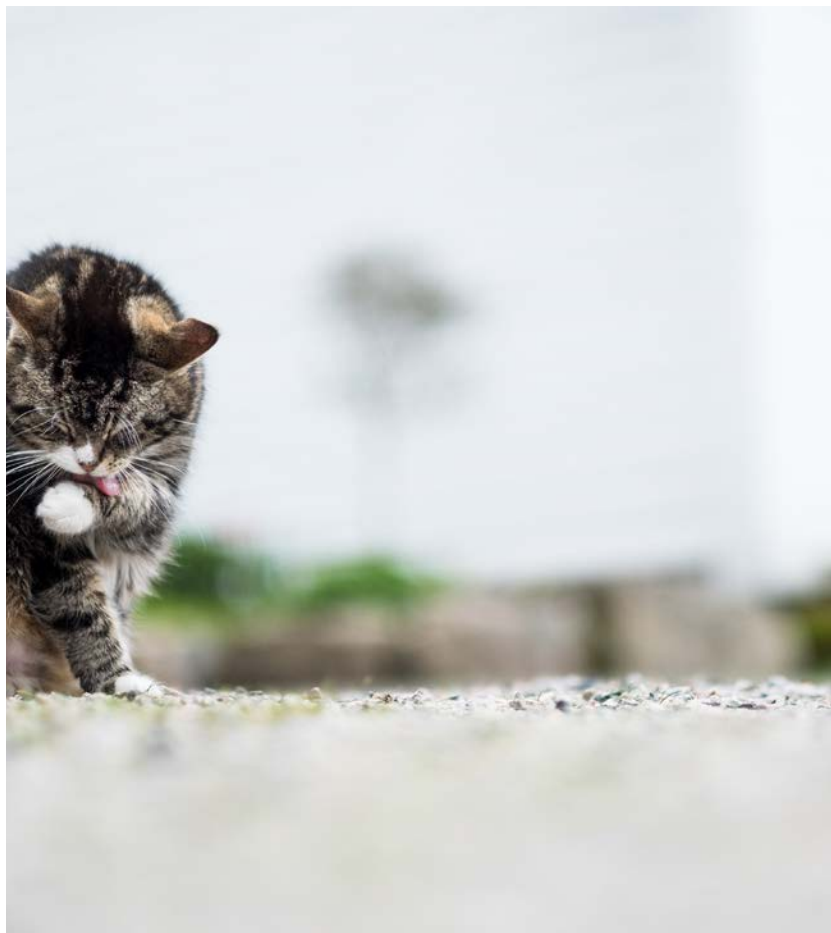
Allikevel har ikke gleden og freden inntatt meg – det er grenser for min tillit og hvile. Timene går, og jeg hører ikke noe om flere bud. Eiendomsmegleren ringer, og sier:

– Prestegården er din for 1,1 millioner!

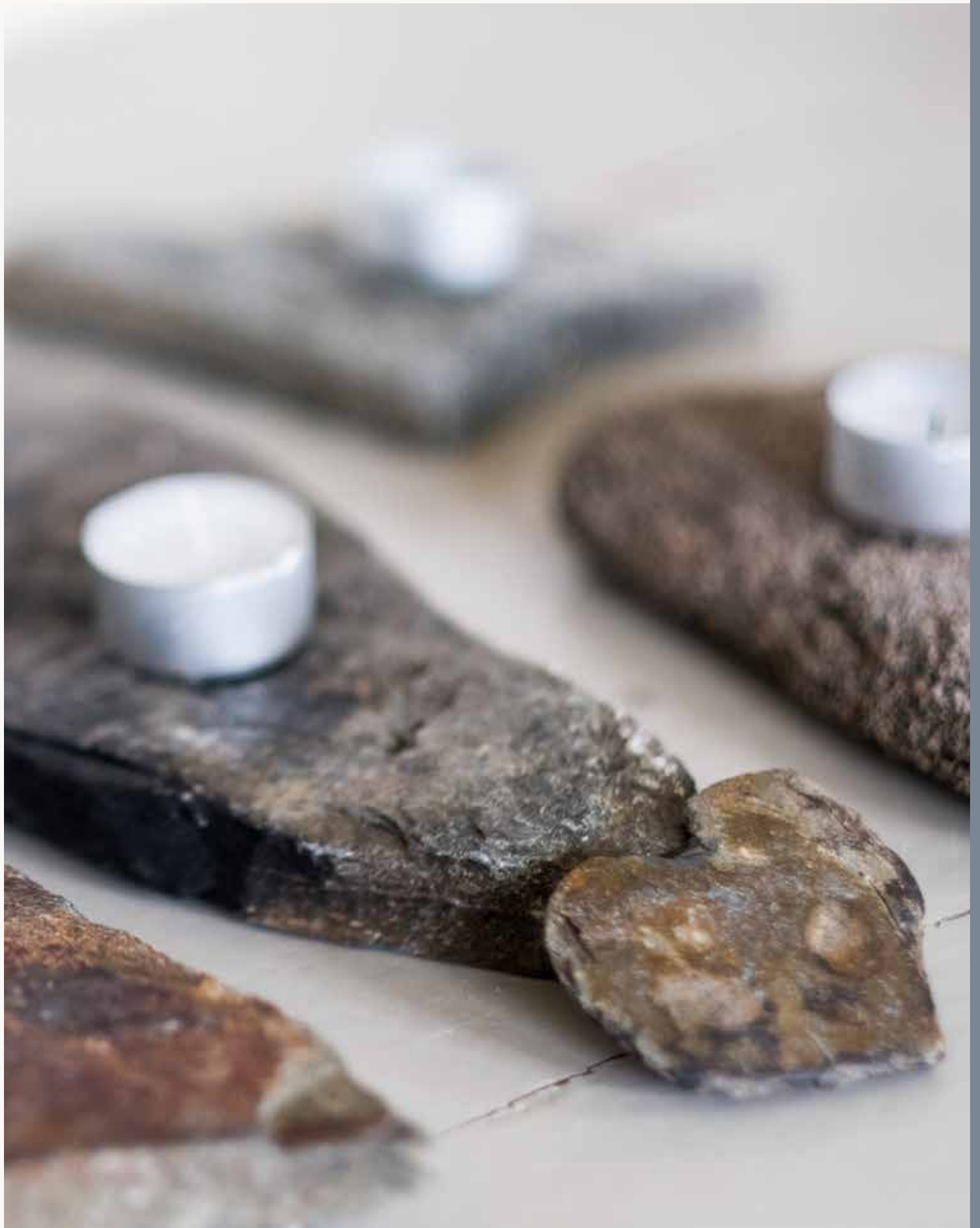
Da kjenner jeg hvordan hele spenningen i kroppen løser seg opp i jubel og takknemlighet. Den sterke fornemmelsen og rådet om å ikke mase – hadde ført meg i riktig retning.

Min kjære mann tar det hele med stor ro. Det er først etter å ha vært innom gården på vei hjem fra hytta i Kvinesdal, at hans glede blir tydelig. Jeg ser en lykkelig mann. Jeg kan ikke huske å ha sett han så lykkelig siden vår lille sønn ble født i 1991, og vi var blitt en liten familie på fire. Nå er vi kommet til 2005 – og et nytt kapittel har begynt. Vi vet ingenting om hva som vil skje – men vi er begge klare for en ny reise.

Resymé av artikkelinnhold og kort presentasjon av forfatterne.

DEL I: I BEVEGELSE

Lars Verket | Troens ville landskap

En ganske kraftig bråstopp på livsreisen på slutten av 90-tallet ga Lars Verket også en trosdimensjon i livet. Troen han fant, var knyttet til erfaringen av å bli båret gjennom tunge stunder og opplevelsen av en kropp som begynte å fungere igjen. Han omtaler dette som en «erfaringsbasert kroppstro». Fra å være knyttet til Korsvei-bevegelsen og Den norske kirke har han nå funnet sitt trossmessige hjem hos Kvekerne. Naturen har vært en viktig del av trosreisen hans, og han kjenner seg veldig igjen i omtalen av «naturen som katedral». Guds storhet speiles på en fantastisk måte i naturen, både i stort og smått. Naturen byr også på undring og mystikk, og for Lars Verket er dette mye viktigere enn dogmene. Han er også opptatt av at mennesket *er* natur, og at ‘det av Gud i alt levende’ gjelder hver enkelt av oss. Å få lov til å ta plass i denne fantastiske livsveven fyller ham med takknemlighet og ydmykhet på reisen gjennom livet.

Lars Verket kaller seg padlosof og har skrevet flere bøker i denne forbindelse. Han arbeider som livsstyrketrener og kurs/foredragsholder.

Merete Sparre | Om kropp og ånd, og å tro med bena.

I vår tid og kultur råder en tro på at jo mer, jo fortere, jo hardere – jo bedre! Ubalanse og helseproblemer, spesielt det som ikke går over med et skippertak, kaller ofte på en mykere tilnærming. Østens tradisjoner når det gjelder fysisk, sjelelig og åndelig helse, vektlegger det langsomme, det indre, og det lille. Øyeblikket fremfor fortid og fremtid, veien fremfor målet, helheten fremfor delene. Det er ikke tilfeldig at Østens helhetssyn, bevegelsesformer og meditasjonspraksiser er i ferd med å slå rot hos oss. Også møtet mellom Østens praksiser og kristen spiritualitet peker på at dette er noe vi trenger og kan gjøre til vårt.

Merete Sparre er utdannet psykomotorisk fysioterapeut, kommunikolog og lærer i taiji, qigong og meditasjon. Hun arbeider som kurs- og foredragsholder og driver i dag en veiledningstjeneste spesielt for mennesker med ME og kronisk utmattelse. Sparre er forfatter av boken *Balansenøkler - om å balansere kroppen og livet*, der hun søker forbindelsen mellom kropp og sinn, tro og viten, øst og vest, gammelt og nytt, naturvitenskap og komplementær medisin.

Harald Olsen | Keltisk spiritualitet – nye skudd på gammel stamme.

Keltisk spiritualitet er eksempel på en 1500 år gammel åndstradisjon som har opplevd en renessanse i vår tid, ved at den påvirker mange menneskers virkelighetsforståelse og åndelige liv. Artikkelen er et forsøk på å identifisere noen av de kvaliteter som har gitt denne tradisjonen en slik livskraft at den inspirerer og utfordrer også dagens mennesker.

Harald Olsen har bl.a. vært kultursjef i Arendal og direktør ved Kunsthøgskolen i Oslo. Han er i dag pensjonist. Han har bak seg en omfattende faglitterær produksjon innen et bredt emnefelt, bl.a. bøker om keltisk historie og spiritualitet: *Ilden fra vest* (1999), *Frodig fromhet i vest* (2000), *Ørkenvind* (2008) og *Havets pilegrimer* (2013). Olsen er medlem av Agder vitenskapsakademi og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening.

Ingebjørg E. Torjussen | Alt henger sammen med alt.

Ingebjørg E. Torjussen, oppvokst på Sørlandet, hadde et selvbilde preget av å skulle være sterk og flink, og samtidig se seg som en elendig synder. Dette var ingen god bakgrunn for misjonærtjeneste. Etter 10 år, med et lite barn på armen, opplever hun at hun skuffer både mennesker og Gud.

Hun beskriver hvordan hun fikk hjelp til både endret selvbilde og gudsbilde gjennom videreutdanning og deltagelse i ulike sammenhenger, også som deltager på og leder av retreatar. I dag lever hun i en relasjon hvor *han* i sin kjærlighet søker henne, like mye som hun søker ham.

Ingebjørg Engeland Torjussen har de siste 15 år hatt eget veiledningsfirma, i krysningen mellom terapi og sjelesorg.

Tore Laugerud | Tro i bevegelse. Fra barnetro til moden tro.

Mange har en forestilling om at kristen tro er noe man har eller ikke har. I virkeligheten er troen i bevegelse og utvikling hele tiden. Men vi har lite språk til å uttrykke hva det er som skjer. Å tale om troens vekst og utvikling utfordres både av forestillinger om troen som en fast størrelse og av motvilje mot det å gradere tro. I dette kapitlet viser Laugerud hvordan troen består av ulike komponenter som trer fram litt etter litt gjennom et menneskeliv, og som svarer til menneskets utvikling fra barnestadiet til det vokse og til sist det modne stadiet.

Tore Laugerud er prest i Areopagos. Hans særlige interesseområder er kristen spiritualitet, samtids-spiritualitet, dialog og misjonsvitenskap. Innenfor disse feltene har han publisert en rekke bidrag i bøker og tidsskrifter. Han har også skrevet lærebøker i nytestamentlig teologi, vært kirkeforsker tilknyttet KIFO og levert betenkingen *Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid* til Kirkemøtet 1999.

DEL II: STILLHETENS INVITASJON**Siri Søftestad | Retreat: Ytre hjelp til indre ro.**

Siri Søftestad beskriver kortfattet hva en retreat kan være, og hva som er karakteristiske kjennetegn ved den ignatianske spiritualiteten som ligger til grunn for retreatene hun har ledet på Prestegården hver vår og høst fra virksomheten startet opp. Hun har vært aktiv i retreatbevegelsen i inn- og utland fra 1990, som deltaker på retreatene, retreatleder og åndelig veileder.

Siri Søftestad er fra Kristiansand, er sosionom og ph.d. Hun har arbeidet i det tverretatlige samarbeidsmiljøet i Agder med tema seksuelle overgrep mot barn i nærmere 30 år. Hun er en av initiativtakerne til reddesmå.no og representerer nå dette nettverket gjennom sin virksomhet som foredragsholder, forsker og fagbokforfatter.

Tone Martha Sødal | Å møte Gud i stillheten...

Stillhet er porten til glede, fred, innsikt, visdom og kjærlighet. I stillheten kan vi høre Gud hviske. I stillhet og tillit er vår styrke. Hvorfor vil vi ikke? Hvorfor klarer vi ikke sette av tiden, hvorfor orker vi ikke å gjennomføre våre stillhetsforsett?

Tone Martha Sødal har kjent på både sterk sårbarhet og stor styrke i sitt liv. I hverdagen er hun avhengig av Kristus og lever i både barnets hengivenhet og i den voksnes kognitive og fysiske utforskning av Guds-mysteriene. Hun er ignatiansk åndelig veileder, sanger, sertifisert Reiki-master og tidligere journalist. Som landets første kommunale elevombud mot mobbing, arbeider Sødal for alle Søgne-elevs rett til et trygt og godt skolemiljø og er et øre for foresatte, barn og ungdom som trenger hjelp til skolehverdagen.

Ole Skjerbæk Madsen | Christfulness.

På bakgrunn av sitt engasjement i møtet med nye religioner og nyåndelighet forteller Ole Skjerbæk Madsen hvordan begrepet *Christfulness* oppstod, og gir gjennom eksempler et innblikk i Christfulness som kristen trospraksis.

Ole Skjerbæk Madsen er prest ved Tao Fong Shan Christian Center, Hong Kong og tidligere prest i Areopagos. Hans opprinnelige spesialfelt var koptisk liturgi, men har arbeidet med kirkens møte med ny åndelighet og fornyelse av kristen trospraksis. Han har utviklet konseptene «I Mesterens Lys» og «Christfulness». Blant hans bøker kan nevnes: *Genoprettelse. En bog om Helligånden, kirken og den karismatiske fornyelse*, 1995; *Ansigt til ansigt* (Troslære for nyåndelige), 2010; *Christfulness. En utviklingsvej*, 2017 og *Sammen i Kristus. Christfulness-praksisser omkring skabelse og genoprettelse*, 2017. www.christfulness.net

Trudi Eilertsen | Når tvilen kommer troen til gode.

Fra en trygg og solid barnetro erfarte Trudi Eilertsen en intellektuell troskrise. I en tiårsperiode definerer hun seg selv som agnostiker, men opplevde en stadig lengsel mot det åndelige.

En åndelig erfaring ansporet til ny søken, og hun ble kjent med kristne retreatsteder, oppdaget meditasjon, kontemplativ trospraksis og en kristen spiritualitet som skulle bli avgjørende for å langsomt kunne nærme seg Gud igjen. Hun beskriver en trosvandring fra barnetro til moden tro der både teologi og livserfaring har vært bearbeidet og omarbeidet.

Trudi Eilertsen er utdannet cand.mag. innen pedagogikk, norsk og personal- og administrative fag. Hun er bl.a. engasjert i Prestegårdens ressursgruppe og har bodd og arbeidet på Aadalen retreatsted i Danmark.

Tore Laugerud | Gudsrelasjonens språk. Erfaringer med bønn, stillhet og meditasjon

I Laugeruds andre artikkel i boken deler han av sine erfaringer med bønn. Veien går fra aftenbønn i et sekulært hjem til tilegnelse av et tradisjonelt andaktsliv. Videre til erfaringer som utvidet bønne: møtet med bønn og lovsang på Madagaskar, retreat, meditasjon og kontemplasjon. Et viktig anliggende er å vise hvordan troen utvides når bønne utvides. Det bekrefter at kristen tro først og fremst er å være i en relasjon med Gud, og at bønne er denne relasjonens språk.

Se presentasjon av forfatteren ved tidligere artikkelomtale.

Stig Petrone | Beretninger fra ørkenen.

I teksten får vi innblikk i et par av de tidligste ørkenfedrenes liv på 300-tallet. Stig Petrone deler også noen tanker om hva han opplever som grunntrekk ved ørkenens spiritualitet.

Stig Petrone bor på Åland i Sverige. Som ung gikk han på teaterskole, og kurs i kunst ble til utstillinger

på gallerier i Sverige. Han arbeidet som pastor i mange år og møtte for et titall år siden retreatbevegelsen som førte til retreat- og meditasjonslederutdanning. Petrone har vært visepreses de siste åtte år ved den økumeniske kommuniteten i Bjärka-Säby. Han leder kurs og retreatere på ulike steder i Skandinava og reiser regelmessig til de koptiske klostrene i Egypt. Den tidlige kirken og ørkenens spiritualitet har blitt hans hovedemne. Nå arbeider Petrone på en bok om den kristne mystikkens menn og kvinner.

DEL III: ET LIVGIVENDE MANGFOLD – PRESTEGÅRDEN

Kirsten Grønlien Zetterqvist | I skyggen av et epletre. Om å vokse opp på Prestegården – og det uforutsigbare møtet.

Kirsten Grønlien Zetterqvist forteller i sin tekst om hvordan det var å vokse opp i Vigmostad prestegård. Rett som det var fikk prestegården besøk av predikanter som bodde der noen dager og som satte varige spor. Oppbruddet fra Vigmostad ble dramatisk for ei ung jente på femten år. Prestegården forble et indre rom som hun fortsatt kunne gå inn i med sine drømmer og tanker. En sommerdag, mange år senere, opplever hun et uventet møte med Inger Marie Aase.

Kirsten Grønlien Zetterqvist har i hele sitt voksne liv vært bosatt i Sverige. Hun har en teologisk doktorgrad i religionsfilosofi og arbeidet som forsker og underviser ved Stockholms universitet. Under mange yrkesår var hun folkehøyskolelærer i Sigtuna med blant annet kurs, kvinnekonferanser og yrkesutdannelser for Svenska kyrkan som sitt arbeidsfelt.

Inger Marie Aase | Et sted for mangfold – i stillhet, skjønnhet og godhet.

Inger Marie Aase skriver om Prestegårdens historie, visjon og kjennetegn.

Inger Marie har skrevet boken: *Smerten, den ubudne gjest* etter å ha mistet en sønn i krybbedød. Hun er utdannet lærer og psykoterapeut. Hun har ledet utallige retreatere og kurs – oftest i samarbeid med andre – og tar imot mennesker til åndelig veiledning, sjelesorg og psykoterapi.

Inger Marie Aase | Fra selvstendighet og kontroll til sårbarhet og overgivelse.

Inger Marie Aase vokste opp i en kristen familie med et gudsbilde preget av «Jesus elsker alle barna». Som tenåring fikk hun et ønske om å bli en av de ivrige kristne da et gudsbildet av en mer krevende Gud vokste fram. Men konfrontasjonen fikk henne derimot til å legge troen på hylla. I nesten 20 år var ikke Gud viktig for henne. Hun følte dessuten at han sviktet henne da hun mistet et barn og ropte i sin nød etter hans tilstedeværelse. Mange år seinere ble hun uventet berørt av Gud, og hun kjente overraskende på invitasjonen til å starte et retreatsted – hun som hadde vært kronisk syk siden hun var 23 år.

Årene på Prestegården har utfordret til stadig mer overgivelse.

Eli Vera Dyreng | Er jeg god nok?

Det har vært lite trygghet i Eli Veras liv, og Gud representerte noe voldsomt skremmende, særlig etter åndelige overgrep. Hun opplevde de kristne som prektige og i en annen verden... Hun tok først kraftig avstand fra alt religiøst. Gradvis kom hun i kontakt med en indre lengsel etter tilhørighet og klarte etter hvert å bli istand til å erkjenne åndelige behov.

Eli Vera er gestalt-psykoterapeut, latterinstruktør og dramalærer. Hun har også videreutdanning innenfor kroppsorientert gestaltterapi. Inger Marie og Eli Vera har hatt mange kurs sammen både før og etter flyttingen til Prestegården.

Ulla Käll | Å komme til seg selv.

Ulla ble inspirert av fortellingen om den fortapte sønnen, eller «Sønnen som kom hjem» som er den nye overskriften på liknelsen i Lukas-evangeliets kapittel 15 i den norske Bibelen. Her står det at den yngste sønnen *kom til seg selv*. Vi er alle kalt til å komme til oss selv, og igjen få se hva det er som faktisk er det *aller viktigste* i våre liv. Mot en helhet, der vi nærmer oss vår egen lengsel etter å leve sant, og der vi blir mer nærværende i våre liv.

Ulla Käll tok eksamen i klassisk gitar ved Musikhögskolani Örebro i 1984. Etter diakoniutdanning flyttet hun i 1991 til Norge og har siden arbeidet med retreat, åndelig veiledning og musikk. Hun formidler de åndelige og musikalske impulsene fra det økumeniske fellesskapet Taizé i Frankrike. Käll har gitt ut bøkene: *For livets skyld*, *Med tomme hender* og *Dagskorn*. I tillegg flere CD-er.

DEL IV: TIL BORDS MED GUD

Ulla Käll | Tegn på vennskap

Med utgangspunkt i to ikoner, Treenighetens ikon og Vennskapets ikon, skriver Ulla Käll om viktigheten av vennskap. Et vennskap som strekker seg mot både Gud, andre og verden. Hun skriver også om vennskapet med oss selv. Kanskje kan tilliten til Gud og livet gjøre oss litt mer modige i vennskap?

Om forfatteren, se forrige tekst.

Torborg Aalen Leenderts | Når Gud skuffer – en vei mot fornyet tillit.

Torborg Aalen Leenderts beskriver sin egen prosess, fra tapet av en tillitsfull barnetro – gjennom skuffelse og forvirring i forhold til hvem Gud er – til en tro der Gud er i alt med sin kjærlighet. Gjennom prosessen er hun blitt opptatt av hvordan Guds makt i denne verden er å forstå – og hva det kan innebære å snakke tilstrekkelig sant om Gud og om livet.

Torborg Aalen Leenderts er utdannet sosionom med videreutdanning i familierapi og pensjonert førstelektor. Hun er forfatter av bøkene *Når glassflaten brister. Om brytningen mellom livet og troen, Gud og det vonde. Om tillit og tillitstap* og *I møte med lidelsen. Finnes det en kjærlig Gud?*

Hans Grelland | Du Menneske; Du Gud

Den tysk-jødiske filosofen Martin Buber skilte i boken *Jeg og du* (1923) mellom to måter å møte, henvende seg til eller forholde seg til et annet menneske på. Den ene kalte han jeg-du, den andre jeg-det. Han overførte også dette skillet til møtet med Gud i bønningen. Gud er det evige Du. Grelland gir en innføring og tolkning av denne tanken hos Buber og fører den videre inn i en kristen kontekst.

Hans Herlof Grelland er født i Oslo, men tilbragte tidlige barneår i Kina som misjonærbarn. Han er cand.real. og dr.philos. i kvantekjemi og master i filosofi fra Universitetet i Oslo. Han er nå professor i kvantekjemi ved Universitetet i Agder og underviser i realfag og filosofi, spesielt fenomenologi, eksistensialisme og vitenskapsteori. Han har skrevet bøkene *Følelsenes filosofi* og *Tausheten og øyeblikket: Kierkegaard Ibsen, Munch* og en rekke vitenskapelige artikler innen kvantefysikk, relativitetsteori og filosofi.

Raag Rolfsen | Guds sårbarhet og vår.

Raag skriver om sårbarhet som en grunnleggende forutsetning for et sant og ekte menneskeliv. Å tale sant om livet gir mulighet for fellesskap, dybde i relasjonene, tillit, og til og med kjærlighet. Guds svar på menneskelig splid og strid var ikke enerådige allmakt, men sårbart kjød og avmakt. Sårbarhet, stadig overraskende sårbarhet, er den røde grunntråden i evangeliene.

Raag Rolfsen har vært direktør i Areopagos siden 2010. Han har gjennom flere tiår vært engasjert i den økumeniske bevegelse, både nasjonalt og internasjonalt. Han har skrevet sin doktoravhandling om filosofen Emmanuel Levinas. Fokuset i hans faglige arbeid har vært spørsmålet om det finnes muligheter for eksistensiell mening i en sekulær virkelighet. I dette arbeidet har Rolfsen pekt på fenomenet sårbarhet som et mulig utgangspunkt både for kristen livsfortolkning og for en mer allment basert etikk.

Margrete Kvalbein | Tro må finne sted.

Hva slags rolle har kroppen i gudsforholdet? Er det på tide å bytte ut ordet *tro* i noen av sammenhengene vi bruker det? Margrete Kvalbein forteller om det å flytte troen fra den rasjonelle tanken til det erfarende, hele mennesket og spør om ikke *tilhørighet* er det vår tid tørster etter.

Margrete Kvalbein er utdannet til danseskunstner og har gestaltveileder-trening fra Meta-senter i Agder, sammen med studier i kristendom, psykologi og litteratur. Hun har praktisert kinesiske bevegelseskunster og kristen dypmeditasjon, og har i en årrekke skapt scenekunst spesielt for kirke. Hun studerer nå praktisk teologi samtidig som hun fungerer som daglig leder for stiftelsen Korsvei. Har skrevet boken *Henvendt. Overgitt. Kroppen i Guds hus.*

DEL IV: LIVSLANG VANDRING

En større tro... | Notto R. Thelle

Thelle skriver om sin søken etter en tro som har plass til livets mange motsetninger, en tro som samtidig gir rom for andre menneskers søken. Underveis deler han biter av sin egen troshistorie – i møte med Østen, i krisene når barndommens fromme forestillinger bryter sammen, og sin søken etter et trosspråk han kan identifisere seg med.

Notto R. Thelle er seniorprofessor ved Det teologiske fakultet, UiO. I årene 1969-1985 arbeidet han for Areopagos i Japan, i nærkontakt med Østens religioner. Han har vært særlig engasjert i dialogen med andre religioner og alternativ spiritualitet, og har skrevet bøker om kristen spiritualitet. Særlig relevant for innholdet i denne boken er følgende bøker: *Hvem kan stoppe vinden? Vandringer i grenseland mellom Øst og Vest*; *Kjære Siddhartha! Brev og samtaler i grenseland mellom Øst og Vest*; *Ditt ansikt søker jeg: Hvor høyt må et menneske spørre?* og «Gåten Jesus. Én fortelling – mange stemmer».

Inge Merete Gross | Med Gud som coach...

De moderne coaching-teknikker kombineres her med den kristne tradisjon for åndelig veiledning. Etter 17 år som sogne- og fengselsprest i Den Danske Folkekirke ble Inge Merete Gross livstruende syk av giftig muggsopp i både prestegård og kirke. Da erfarte hun at den eneste coach som kunne hjelpe, var Gud. Det ble til boken: *Tråd nye spor - med Gud som coach* (ProRex Forlag 2016)

Inge Merete Gross, Cand. teol, MA, fikk et nytt liv som billedkunstner med eget galleri på Islands Brygge i København. Parallelt har hun et virke som åndelig veileder og retreatleder i både Danmark og Norge. Samarbeidet med Norge begynte på Prestegården. I dag tilbyr hun også Ignatius' Åndelige øvelser i samarbeid med Solåsens Pilegrimsgård, og i Danmark kurser hun nye, åndelige veiledere.

Jon Andreas Hasle | Pilegrimens sju lengsler.

Basert på mange års erfaring satte pilegrimspresten i Vadstena, Hans-Erik Lindström, opp sju nøkkelord for å beskrive lengsler hos mange moderne mennesker: Langsomhet, stillhet, enkelhet, bekymringsløshet, frihet, samhörighet og åndelighet. Noen søker dette ved å begi seg på vandring, andre i et mer kontemplativt dagligliv.

Jon Andreas Hasle er pensjonist og redaktør for lokalbladet Talefoten. Han er magister i pedagogikk og har arbeidet med informasjon i Framtiden i våre hender og Kirkens Nødhjelp, samt vært landssekretær i Areopagos. Hasle har skrevet hefter om urfolk, frigjøringsteologi og 'livsdialog', deltatt i pilegrimsarbeid og ledet meditasjonsgrupper.

Grethe og Dag Skottene | Livsvandring og livsmot.

Denne teksten tar utgangspunkt i en pilegrimssalme. Refrengene i salmen søker å sammenfatte den

opplevelsen mange mennesker kan ha når de legger ut på vandring. Særlig mellom den ytre fysiske vandringen og den indre vandringen. «Å være underveis» kan bli mer enn en frase, det kan bli en dyrekjøpt og dypfølt livserfaring som kan være med på å bygge livsmot og håp.

Grethe Myhre Skottene er utdannet førskolelærer, har i mange år jobbet med spesialpedagogikk og deltatt i Sarpsborg kirkes barnarbeid med babysang, hverdagsskole og barnekoret «Sarp Sing». Når helsa tillater, er hun aktiv som tekstforfatter, særlig sangtekster som får melodi av organisten i Sarpsborg, Carl-Andreas Næss. De to mest kjente er «Vi tenner lys i globen vår», nr. 640 i salmeboka, og Jubileumsmarsjen «Det går et festtog gjennom landet» i forbindelse med Grunnlovsjubileet 2014.

Dag Skottene er utdannet som lektor i samfunnsfag, har jobbet i videregående skole og som kursholder i næringslivet med vekt på det psykososiale arbeidsmiljø. Han har gitt ut boka *Livsmot til hverdagsbruk* (Hedvigs forlag). Han er frivillig medarbeider i Sarpsborg kirke. Utover interesser som natur, poesi, skiløping og kajakkpadling, har han den siste tiden vært engasjert i prosjektet «Håpets katedral» som retter oppmerksomheten mot plastforurensningen i havet.

Veien fra «enten-eller» til «både-og» | Reidar Magnus Stang

Sliter vi med mønsteret 'enten-eller' i møte med oss selv og verden rundt oss?

Reidar Magnus Stang gir oss innspill til hvordan en 'både-og-holdning' ofte kan være en nøkkel til å leve med mindre uro og splittelse.

Reidar Magnus Stang har jobbet i grunnskolen som lærer og rektor, dessuten fem år på retreatsenter, og de siste åtte årene som terapeut. Han har også vært kateket. Stang er foredragsholder og retreatleder og har jobbet mye med tekster, formuleringer og struktur for retreatere. Han har også erfaring fra mediebransjen, som frilanser i avis og lokalradio og som ukentlig kåsør i lokalavis. Han har publisert en rekke kronikker og er medforfatter til to lærebøker.

Troa mi... javel? | Christoforos Schuff

Om en trosvei som befinner seg et eller annet sted på jorda, eller mellom himmel og jord, om du vil. Det går ut på det samme, mener forfatteren.

Christoforos Schuff er menneske, en far, litt av hvert (mer eller mindre) og tidligere ortodoks prest.

Foto

ANN BIRGITTE TVEITEN: side 4, 6, 9, 10, 15, 16B, C, D, 18, 20, 22, 28, 63, 66, 88, 95, 96, 104, 112, 125, 139, 145, 148, 155A, B, 156, 167, 169, 170, 177, 190, 192, 210, 217, 218, 225, 226, 231, 243, 244, 269, 270, 276, 290, 300

LIV ØVLAND: side 48, 64, 73, 74, 114, 126, 130, 153A, C, 154, 178, 232, 262.

INGER MARIE AASE: omslagsfoto og side 39, 40, 56, 82, 136, 138, 142B, C, D, 147, 202, 234

LARS VERKET: side 129, 153B

TONE BENESTAD: side 250

BARBRO RAEN THOMASSEN: side 142A

HARALD WISCHMANN: side 155C

Kunst

BARBRO RAEN THOMASSEN: 70x7 (2011). På alle bilder hvor det vises glassprismer.

ARNE ÅMLAND: side 82

SOL NODLAND: side 125

ELSE MARIE JOCOBSEN: side 244

© : Efrem Forlag 2018

Design omslag : ØYVIND LERØ | Efrem forlag

Bokdesign : INGUNN TROSBY | Figuru

Layout : ØYVIND LERØ

Trykk : Dardedze Hologrāfija

ISBN : 978-82-92922-51-4

Satt med : Baskerville 11/14

Papir : Xerico White 120g

: Efrem forlag

: post@efremforlag.no

: www.efremforlag.no

Denne boken handler om det å vokse seg fri som menneske, blant annet gjennom stillhet og meditasjon, sansing og åpenhet.

Vi møter et knippe forfattere rike på kunnskap og innsikter, men som her også deler av sine personlige erfaringer; fortellende tekster om både gode og destruktive trosmiljø, om krevende livsvilkår, åndelig lengsel og tap av gudstro, om vendepunkter og 'pilegrimsvandringer' mot beriket og dypere, 'større tro' – forankret i Guds kjærlighet.

Bidragsterne har ulik bakgrunn og ulike profesjoner, noen har et merittert forfatterskap bak seg. Det de har til felles, er et varmt forhold til *Prestegården retreatsted* i Vigmostad. Her har Inger Marie Aase skapt et av de mest vitale steder for livgivende mangfold i Norge.

Med et frodig program, og i en atmosfære preget av skjønnhet, åpenhet og varme, samler Inger Marie – tross sine helsemessige utfordringer – mennesker til kravløs stillhet; en mulighet til å kjenne etter hva vi dypest sett lengter etter.

Boken gir oss innblikk i det som har gjort Prestegården til et så livgivende pusterom for så mange. Vi får et glimt inn i forfatterens egen livs- og trosvandring – til inspirasjon for vår egen. Slik blir vi selv satt i bevegelse, dypere inn i den invitasjon ethvert menneske har fra sin Skaper: *Å komme til seg selv.*

